

VAC-PACT PILOTPROJEKT
VACCINATIONSTILLTRO –
PATIENTER OCH VÅRDPERSOALS
MEDVETANDE, KOMMUNIKATION
OCH TILLIT

Vaccination & Diabetes

Finansierat av
Europeiska unionen

Ett status quo

- Tusentals vuxna runt om i världen blir varje år sjuka av sjukdomar som kan förebyggas med vaccin.
- Särskilt, människor med diabetes löper ofta högre risk för komplikationer från vaccinförebyggande sjukdomar.

Världshälsoorganisationen (WHO) uppskattar att:

422 miljoner
människor

världen över har diabetes

1,6 miljoner
dödsfall

är direkt kopplade till diabetes varje år

Några siffror om diabetes/vaccin:

-24 %

Minskningen i **mortaliteten av alla orsaker** hos vaccinerade under influensasäsongen, jämfört med ovaccinerade deltagare¹.

-22 %

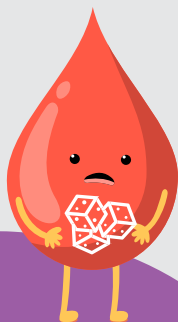
Minskning i **graden av sjukhusinläggning** under influensasäsongen för akut hjärtinfarkt².

Att vaccinera sig är ett viktigt steg för att hålla sig frisk.

Prata med vårdpersonal, diskutera din individuella situation och dina hälsobehov och se till att du får dina vaccinationer uppdaterade.

1. Systematisk genomgång av Dos Santos et. al. (Dos Santos, 2018) genomförd på 125 503 vuxna med typ 2-diabetes.
2. Minskningen uppgår till 18 % för stroke, 17 % för hjärtsvikt och 25 % för lunginflammation eller influensa.

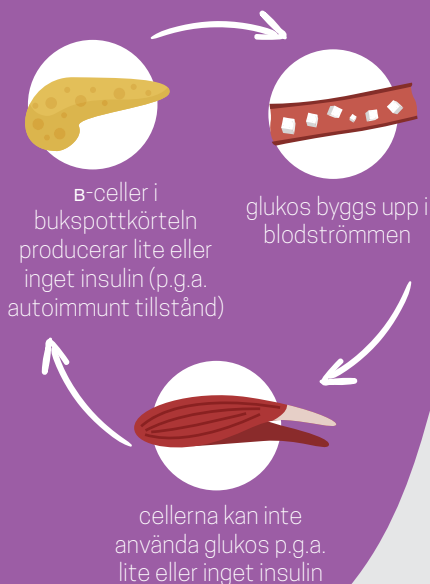
Diabetes översikt

Diabetes är ett **kroniskt tillstånd** som kännetecknas av **förhöjt blodsocker** (glukos). Detta inträffar när bukspottkörteln inte längre kan producera insulin, eller när kroppen inte kan använda det insulin som den producerar. Diabetes finns i olika former, beroende på orsaken.

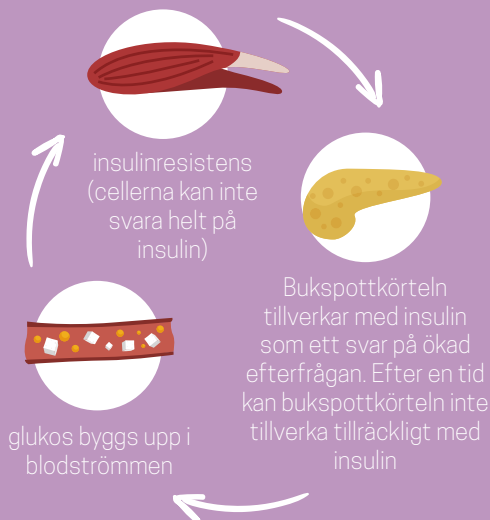
Typ 1 diabetes

kan visas i alla åldrar, men förekommer oftast hos barn och ungdomar.

Typ 2 diabetes

är den vanligaste och står för ~90 % av alla fall, till största delen hos vuxna.

Diabetes översikt

...fortsättning

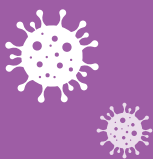
Andra typer av diabetes omfattar även **gravitetsdiabetes (GDM)**, som kan utvecklas under graviditeten och är förknippad med komplikationer för både mor och barn. Kvinnor som drabbas och deras barn löper ökad risk för att utveckla typ 2-diabetes.

Diabetes, särskilt om den inte kontrolleras korrekt, kan göra det svårare för ert immunsystem att **bekämpa infektioner** jämfört med personer utan diabetes. Förhöjda nivåer av blodsocker kan leda till allvarliga skador på hjärtat, blodkärlen, ögonen, njurarna och nerverna med tiden.

Det finns i dagsläget inget botemedel mot diabetes men **med behandling, förebyggande vård och livsstilsförändringar kan du leva ett långt och friskt liv!** Rutinmässiga läkarbesök är lämpliga tillfällen för diabetesvård, uppföljning och löpande patientutbildning.

Viktigt om vaccin

Vaccination skyddar de vaccinerade, människorna omkring dem och hela samhället. När tillräckligt många människor i en population är immuna mot en infektionssjukdom, minskar risken att sjukdomen sprids från person till person. Detta benämns **samhällsimmunitet** (kallas även **flockimmunitet**).

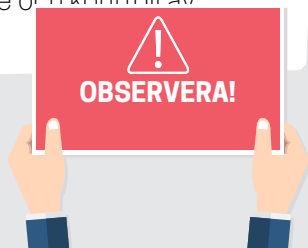
Vissa patienter underskattar risken att få en sjukdom och inser inte att frånvaron av vaccinering kan leda till allvarliga risker för deras egen och andras hälsa.

- Vi vet att **människor med diabetes** är mer utsatta för hälsorisker relaterade till sjukdomar som kan förebyggas av vaccin.
- Det är viktigt att **ni rådfrågar er vårdgivare från fall till fall** eftersom vissa vacciner ej rekommenderas för personer med nedsatt immunsystem och/eller allergier.

Påminnelse: Professionell vårdpersonals råd har en viktig effekt på patienters attityd gentemot vaccinering.

Tänk på att:

- Det fortfarande finns avsevärda skillnader mellan olika länders immuniseringsprogram i EU.
- Du kan få en uppfattning om skillnaderna i vaccineringsprogrammen i EU/EES-länderna genom att använda verktyget Vaccine Scheduler (Schemaläggare för vaccin) från Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC).

Nyckel vacciner...fortsättning

Här är **fem viktiga vacciner** som hjälper till att mildra dessa risker baserat på rekommendationer från Centers for Disease Control and Prevention (Centrum för Förebyggande och Kontroll av Sjukdomar) (CDC):

Influensavaccin

Skyddar mot influensainfektioner varje år. Influensa-relaterade sjukdomar inkluderar olika typer av lunginfectioner som kan utlösa en försämring av relaterade kroniska tillstånd. **Att få influensavaccin är nu viktigare än någonsin eftersom patienterna löper högre risk för allvarliga hälsoproblem genom COVID-19.**

Hepatit B

Skyddar mot **hepatit B-virus** (HBV), ett virus som angriper levern och orsakar livslång infektion, cirros (ärrbildning), levercancer, leversvikt och död. Kraftig alkoholanvändning, gifter, droger och vissa medicinska tillstånd kan orsaka hepatit. Vaccination **rekommenderas för vuxna under 60 år.**

DTaP/DTwP-vaccin

Skyddar mot **tetanus, difteri och kikhosta (pertussis)**, vilken kan vara en allvarlig sjukdom för personer i alla åldrar. Stelkramp, krupp och kikhosta är några oönskade symptom på dessa infektioner. Rekommendationen för vaccindosen är **baserade på ålder**: vanligen ges en förstärkningsdos vart 10:e år.

An illustration of a human torso from the neck to the waist. A callout bubble with red arrows points to the head area, containing a white circle with four red dots representing pneumococci. Another callout bubble with blue arrows points to the lower back area, containing a red, scaly skin lesion representing shingles. The background is light gray with orange and blue decorative shapes.

Pneumokockvaccin

Skyddar mot **pneumokockbakterier** som kan orsaka lunginflammation, blodinfektioner och hjärnhinneinflammation. Pneumokocker är vanligt hos unga barn, men äldre vuxna löper störst risk för allvarlig sjukdom och dödsfall. Risken att drabbas av dessa infektioner ökar med influensa. Det **rekommenderas för alla vuxna 65 år eller äldre** att ta vaccinet. Vissa grupper kan behöva flera doser eller förstärkningsdoser.

Bältrosvaccin

Skyddar mot **bältros** (även benämnt herpes zoster) och relaterade smärtsamma eksem och blåsor som åtföljer sjukdomen på en sida av kroppen, ofta ansikte eller bröstorg. Blåsorna bildar typiskt sett skorpor på 7 - 10 dagar och försvinner helt inom 2 - 4 veckor. Dock kan smärtan för vissa personer pågå i månader eller t.o.m. år efter att eksemen avtar. Det **rekommenderas för vuxna som är 50 år och äldre**, inklusive vuxna som har haft bältros eller fått de tidigare bältrosvaccinerna.

Det är viktigt att känna till att även om vissa patienter kan utveckla mindre symptom efter vaccinationen, är detta normala tecken på att kroppen bygger upp ett skydd. Symptomen bör i förekommande fall avta efter några dagar.

COVID-19

Den 11 mars 2020, klassade WHO COVID-19, **som en luftvägsinfektionssjukdom**, orsakad av ett nupptäckt coronavirus som en global pandemi som drabbar människor i alla åldrar.

Vanliga symtom

Feber

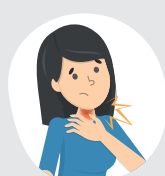
Hosta

Muskelsmärta

Trötthet

Andnings svårigheter

Personer med diabetes anses tillhöra högriskgrupperna för COVID-19 och riskerar med större sannolikhet att utveckla allvarliga symtom.

COVID-19

...fortsättning

Med tanke på deras ökade risk för dåliga hälsoutfall till följd av COVID-19 är det viktigt att personer med diabetes ingår i prioriterade grupper för vaccinationsprogram.

Från september 2021 har Europeiska läkemedelsmyndigheten (EMA) godkänt följande COVID-19-vacciner för användning i Europeiska unionen: **Comirnaty** (Pfizer-BioNTech), **Spikevax** (Moderna), **Vaxzevria** (AstraZeneca), och **Janssen**.

Säkerheten för alla vacciner i EU övervakas noggrant av EMA.

Symtomen börjar vanligtvis inom **3-7 dagar efter exponering** för viruset, men i vissa fall har det tagit upp till 14 dagar innan symtomen uppträder.

Sällsynta och allvarliga komplikationer kan innefatta lunginfektion, njursjukdom och till och med död.

Allvarligheten hos COVID-19 är associerad med **ökad ålder (>60 år)**, och förekomsten av flera underliggande hälsotillstånd, inklusive högt blodtryck, diabetes, kardiovaskulära sjukdomar, kroniska luftvägssjukdomar och nedsatt immunförsvar. Nya uppgifter pekar också på att manliga grupper har något högre risknivåer.

Informerat **beslut**

Ämnet vaccinering håller på att bli en känslomässigt laddad debatt, men det är viktigt att bristande vaccinationsupptag och tveksamhet bemöts med **en öppen dialog** uppbackad av **vetenskaplig bevis**.

Patientbemyndigande är ett av nyckelementen i patientcentrerad sjukvård. Detta definieras som en flerdimensionell process som hjälper patienter att få kontroll över sina egna liv och ökar deras förmåga att agera på problem som de själva definierar som viktiga.

Budbäraren kan vara viktigare än själva budskapet för människor när det gäller att acceptera hälsorelaterade ingrepp.

Glöm aldrig att det är ett kraftfullt och positivt verktyg att ställa frågor!

Informerat beslut

...fortsättning

Patientdelaktighet inbegriper 3 överlappande och ömsesidigt förstärkande aspekter: **hälsokunnighet**, **delaktighet i beslutsfattande**, och **autonomi**.

Bemyndigande är en dubbelriktad process. Patienten behöver en motpart i form av en "delaktig vårdgivare" som välkomnar patientens medverkan och som vet hur man skapar en uppmuntrande vårdmiljö.

Grunderna i patientbemyndigande

01

Du är mer än ditt hälsotillstånd

Hälsovård handlar i grunden om mänskliga interaktioner. Att behandlas med respekt, värdighet och medkänsla och att betraktas som en människa med ett liv bortom ens hälsotillstånd eller -status är en startpunkt för bemyndigande.

02

Du är bemyndigad i den utsträckning du vill vara det

Alla patienter ska få stöd och möjlighet att ha något att säga till om i sin vård, utifrån deras möjligheter och önskemål och oavsett ålder, kön, förmåga, etniskt ursprung, religion eller livsåskådning, socio-ekonomisk situation, sexuell läggning/könsidentitet, identitet, uttryck och egenskaper.

03

Du är en jämlik partner i alla beslut som rör din hälsa

Alla hälsorelaterade beslut, oavsett om det gäller långsiktig vårdplanering för komplexa behov eller enskilda beslut om behandling/förebyggande, ska vara resultatet av en gemensam beslutsprocess mellan patienten och vårdteamet. Patienter och vårdpersonal behöver interagera som jämlika parter i en dialog om behandlingspreferenser, prioriteter och värderingar.

04

Du har informationen du behöver i ett lättbegripligt format, inklusive dina egna sjukjournaler.

Patienter har rätt att få informationen de behöver och vill ha, i rätt mängd och format och vid rätt tidpunkt, på ett tillräckligt enkelt språk för att göra det möjligt för dem att välja efter egna önskemål. Information för patienter ska utformas tillsammans med patienter för att säkerställa att den är av hög kvalitet.

05

Din vårdpersonal och hälsovårdssystemet befrämjar aktivt hälsokunskap.

Hälsokunskap är mer än information: det handlar om att kunna söka upp, bedöma och använda hälsoinformation för att fatta goda hälsobeslut inom alla delar av livet.

06

Du har det löpande stödet du behöver för att hantera din egen vård

Enskilda patienters behov av att hantera sin vård och sitt liv i kontexten av sina personliga värderingar, mål, familj, och andra omständigheter ska finnas i centrum av ett sammansatt förhållningssätt till vården. Patienter och deras familjer ska erbjudas alla relevanta möjligheter för att göra meningsfulla val. Självhantering av utbildning ska också göras tillgänglig i samhället som en del av integrerad vård av kroniska sjukdomar.

07

Din erfarenhet är ett viktigt mått på vårdkvaliteten

Patientupplevelsen ska införas som ett centralt mätvärde för att bedöma kvaliteten i vården. Detta innebär inte att kryssa i rutor i "nöjdhetsundersökningar", utan meningsfulla – inklusive kvalitativa – patientcentrerade åtgärder. Indikatorer för att bedöma kvaliteten i vården ska definieras även av patienterna själva.

08

Du kan delta i att utvärdera och utforma hälsovårdstjänster så att de fungerar bättre för alla.

Meningsfull patientmedverkan bygger på premissen att patienter har unik expertis och kunskaper: endast patienten ser "hela resan". Patienter kan identifiera luckor i utförandet, men också överflödiga eller oönskade tjänster, och bidra till att göra hälsovården mer verkningsfull och effektiv. Patienter har även en fundamental demokratisk rättighet att representeras på alla nivåer, och deras medverkan ska byggas in i formella strukturer och processer.

09

Genom patientorganisationer, blir din röst en del av en större, gemensam röst

Enskilda patienter kan bli inflytelserika förespråkare grundat på sina egna personliga upplevelser och omständigheter. Patientorganisationer kan å sin sida framföra åsikter som representerar en grupp av patienter.

10

Jämbördighet och bemyndighet går hand i hand

För att vara en bemyndigade patient är tillgång till hälsovård och socialvård av hög kvalitet och utan diskriminering avgörande.

Pilotprojektet Vaccination Confidence - Professionals' Awareness, Communication and Trust (Vaccinationstilltro - Patienter och vårdpersonals medvetande, kommunikation och tillit) (VAC-PACT) har fått finansiering av Europeiska unionens hälsoprogram under servicekontraktet SANTE/2019/C3/013-S12.820639. Projektet för samman centrala intressenter med ett brett fält av olika expertis och bakgrunder i hela Europa

COMITÉ PERMANENT DES MÉDECINS EUROPÉENS
STANDING COMMITTEE OF EUROPEAN DOCTORS

Health Connect Partners
supporting trust in data